

Opschrift

Vergadering van 4 november 2019

Nummer: 2019_MV_00357

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Mieke Bouve: Themajaar en tentoonstelling Jan Van Eyck

Raadslid(-leden):

Mieke Bouve - Open Vld

Bevoegd: Sami Souguir

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Van begin februari tot eind april 2020 zal men in het MSK kunnen genieten van de unieke tentoonstelling ‘Van Eyck. Een optische revolutie’. Uniek, aangezien een ongeëvenaard aantal werken van de Vlaamse meester samengebracht worden.

Deze tentoonstelling vormt het hoogtepunt van het themajaar ‘OMG! Van Eyck was here’. De stad kondigde eerder ook al aan dat er 500.000 euro vrijgemaakt wordt als ondersteuning voor allerhande initiatieven i.k.v. het Van Eyckjaar.

Vraag:

Over de tentoonstelling:

Wat zijn de conclusies na de testrun die het MSK organiseerde? Dienen er nog bijkomende (veiligheids-)maatregelen getroffen te worden?

Hoe verloopt de ticketverkoop?

Kan u enige info meegeven over welke werken van Van Eyck getoond zullen kunnen worden op de tentoonstelling?

Welke inspanningen gebeuren er om doelgroepen aan te trekken (scholen, families, mensen in armoede,...)?

Zal de tentoonstelling vlot toegankelijk zijn voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers? Worden er inspanningen gedaan zodat ook blinden en slechtzienden van de tentoonstelling kunnen genieten?

Over het Van Eyckjaar:

Het Van Eyckjaar zal het Gentse toerisme ongetwijfeld ten goede komen. Merkt de hotelsector daarvan nu reeds de positieve effecten?

Van welke nevenevenementen over de diverse sectoren heen hebt u momenteel weet? Vindt men vlot de weg naar de middelen die de stad vrijgemaakt heeft voor initiatieven i.k.v. het Van Eyckjaar?

Behandeld door de commissie vrije tijd, publiekszaken en pensioenen (vpp) in vergadering van 5 november 2019.

Antwoord

8 november 2019

Wat betreft uw 1ste vraag over de testrun die het MSK organiseerde en de conclusies.

Om het MSK optimaal voor te bereiden op de Van Eyck-tentoonstelling vond op maandag 21 oktober in het museum een 'testrun' plaats. Vierhonderd fans doorliepen het volledige parcours: van balie en vestiaire tot museumzalen en brasserie.

Tijdens deze testrun werden verschillende belangrijke bouwstenen van de tentoonstelling nagebootst en getoetst aan situaties die zich ook tijdens het eigenlijke gebeuren zullen voordoen. Onder meer de doorstroming van de vele bezoekers, het scannen van de tickets en de toegankelijkheid van het parcours werden getest. Zelfs een evacuatie werd gesimuleerd.

Het testpubliek werd aangemoedigd om zowel positieve als negatieve feedback te bezorgen. Op die manier kan het museum zich optimaal voorbereiden voor 2020. In de zalen werden activiteiten georganiseerd en kregen de testers al een eerste voorsmaakje van de tentoonstelling, in de vorm van reproducties van een aantal topwerken die in 2020 in Gent te zien zullen zijn.

Momenteel worden alle evaluatieformulieren verwerkt, maar de eerste vaststellingen kan ik alvast meegeven:

- De publieksstromen zullen nog meer begeleid worden a.d.h.v. signalisatie, publieksmedewerkers en waar nodig een gedwongen parcours; dit om het comfort

- van de bezoeker te verhogen, maar ook om vanuit veiligheidsperspectief een duidelijker overzicht te kunnen behouden;
- De organisatie van de vestiaire moet verder op punt gezet worden om de grote massa in- en uitgaande bezoekers vlot te kunnen bedienen;
- In functie van het comfort tijdens het bezoek is het aangewezen meer zitplaatsen aan te bieden in de tentoonstelling;
- Het gebruik van de audio-guide vraagt om een (visuele) toelichting;
- Op vlak van evacuatie was de testrun een zeer leerrijke oefening. Zo zal de evacuatieverzamelplaats gewijzigd worden aangezien er een te groot risico is door de openbare weg over te steken. Hierdoor ontstaat tevens filevorming, wat een impact kan hebben op de aanrijtijden van de hulpdiensten.
-

Over uw 2de vraag i.v.m. het verloop van de ticketverkoop:

Tot en met 24 oktober 2019 zijn er ca. 40.000 tickets verkocht of gereserveerd. De verkopen zijn goed voor 653.088 euro aan inkomsten. De reservaties vertegenwoordigen een bedrag van 199.260 euro, maar zijn nog niet gevalideerd als inkomsten en dienen uiterlijk in november bevestigd en betaald te worden. Tegen 31 december 2019 wordt er verwacht 1.217.180 euro aan inkomsten te genereren uit ticketverkoop.

De openstaande reservaties zijn voor:

- toeristische partners die hun aanbod momenteel in het buitenland op de markt brengen;
- organisaties en scholen die ervoor kiezen om via overschrijving of factuur te betalen;
- overkoepelende instanties, zoals VTB Cultuur, Davidsfonds en Sodigent, die hun leden momenteel laten inschrijven.

Naar de verwachtingen is ca. 2/3 van de kopers tot nu een vereniging of school: het type bezoeker dat een museumbezoek gewoonlijk het langst op voorhand programmeert. Dit verklaart ook waarom de meer dan 800 beschikbare bezoeken met gids nu reeds bijna volgeboekt zijn. Om tegemoet te komen aan de blijvende vraag naar gidsen, werd een alternatief ontwikkeld in de vorm van een korte inleiding in het museumauditorium.

Sinds midden oktober verschuift het zwaartepunt inzake type ticketkopers naar de individuele bezoeker. Ruim 1/3 van de tickets (ca. 11.000) werd intussen geboekt door groepen kleiner dan 15 personen, wat we mogen beschouwen als individuele bezoekers. Sinds midden oktober worden er gemiddeld ongeveer 200 tickets per dag gekocht en gereserveerd.

De verkoop van reguliere tickets en van tickets voor publieksnocturnes met receptie (en walking dinner) lopen procentueel gelijk met elkaar, wat erop wijst dat het Van Eyck-aanbod haar doelpubliek bereikt. Qua bezoekmomenten is duidelijk dat de weekends en

de eerste weken iets populairder zijn, maar algemeen genomen wordt er toch vrij verspreid over de gehele tentoonstellingsperiode geboekt, dus ook op weekdagen.

Kopers zijn voornamelijk afkomstig uit België, maar ook uit de directe buurlanden en uit verdere landen zoals Spanje, Italië, Rusland, VS en Japan worden er reeds tickets gekocht. Dit toont aan dat de berichtgeving internationaal wordt opgepikt. Recente ontwikkelingen in de toeristische markt indachtig, wordt verwacht dat de buitenlandse bezoeker vooral in 2020 zal boeken (binnen een periode van enkele weken vóór afreis naar België).

Over uw 3de vraag; welke werken van Van Eyck getoond zullen worden

In totaal worden in de tentoonstelling “Van Eyck - Een optische revolutie” ongeveer 140 kunstobjecten gepresenteerd, voornamelijk uit de vijftiende en zestiende eeuw: paneelschilderijen, beeldhouwwerken, tekeningen, miniaturen, prenten en archivalia.

De buitenluiken van *De Aanbidding van het Lam Gods* vormen de kern en de rode draad van de tentoonstelling. Zij worden afzonderlijk tentoongesteld om belangrijke thema's in het oeuvre van Jan van Eyck uit te lichten. Zij worden samengebracht met andere schilderijen van de meester, werken uit het Van Eyck-atelier, contemporaine hernemingen en interpretaties uit het einde van de vijftiende en het begin van de zestiende eeuw. Om de fijnmazige, artistieke context en de kruisbestuiving in de eerste helft van de vijftiende eeuw in de Bourgondische Nederlanden te schetsen, worden werken uit diverse media zoals miniaturen, tekeningen, sculpturen en tapijten tentoongesteld.

Om Van Eycks optische revolutie te situeren in een breder perspectief, wordt deze geplaatst tegenover de schilderkunstige revolutie die in dezelfde periode in Toscane, en meer bepaald Firenze, het licht zag. Met dat doel voor ogen worden Van Eycks schilderijen samengebracht met die van zijn gerenommeerde Italiaanse vakgenoten, zoals onder anderen Gentile da Fabriano, Fra Angelico, Pisanello, Masaccio en Benozzo Gozzoli.

Daarnaast zet de tentoonstelling ook in op het multidisciplinaire karakter van de kunst van de vijftiende eeuw, toen kunstenaars in een corporatief netwerk actief waren, waar schilderkunst, beeldhouwkunst, tekenkunst, miniatuurkunst en toegepaste kunst elkaar beïnvloedden.

Na het inleidende deel wordt aan de hand van verschillende thema's Van Eycks oeuvre en zijn invloed geëvoceerd. Het gaat achtereenvolgens om ‘Zondeval en Verlossing’, ‘De ruimte’ (opgesplitst over stadsgezichten, interieurscènes en heiligen in een landschap), ‘Moeder en Kind’, ‘Het Woord van God’, ‘De Madonna in de kerk’, ‘Het geschilderde beeld’, ‘Het individu’ en ‘Het goddelijk portret’.

Het is een parcours dat zich beweegt tussen open panoramische vergezichten en gesloten contemplatieve ruimtes, tussen de pracht en praal van de zichtbare wereld en verinnerlijkte portretten, van de macro- naar de microkosmos, van de laatmiddeleeuwse wereld naar het individu en van het algemene naar het specifieke.

Van Jan van Eyck bleven slechts weinig werken bewaard; vandaag kennen we slechts 23 werken. Daarvan reist volgend jaar ruim de helft naar Gent:

- Buitenluiken van het Lam Gods (Sint-Baafskathedraal, Gent)
- Annunciatie (National Gallery of Art, Washington)
- Annunciatie-diptiek (Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid)
- Turijn-Milaan getijdenboek: Geboorte van Johannes de Doper & Doop van Christus (Palazzo Madama, Turijn)
- Heilige Barbara van Nicomedië (KMSKA)
- Heilige Franciscus ontvangt de stigmata (Philadelphia Museum of Art)
- De heilige Hiëronymus in zijn studeervertrek (Detroit Institute of Arts)
- Madonna bij de fontein (KMSKA)
- Madonna bij de fontein (privéverzameling)
- Portret van Baudouin de Lannoy (Gemäldegalerie SMB, Berlijn)
- Portret van Jan de Leeuw (Kunsthistorisches Museum, Wenen)
- Portret van een jongeman ('Tymotheos' – Léal Souvenir) (National Gallery, Londen)
- Portret van een man met blauwe kaproen (Muzeul National Brukenthal, Sibiu)

Wat betreft uw 4de vraag over inspanningen voor het aantrekken van doelgroepen (scholen, families, mensen in armoede...)

ü Scholen

- Inspiratiebundel voor leerkrachten (voor verschillende niveaus onderwijs: LO/SO, ASO/TSO/BSO/KSO): hier vinden leerkrachten de nodige info omtrent de verschillende thema's die in de tentoonstelling aan bod komen om hun bezoek met de leerlingen te kunnen voorbereiden of om na het bezoek verder mee aan de slag te gaan in de klas. Ze vinden er ook verschillende doe-opdrachten die in de klas met de leerlingen kunnen uitgevoerd worden;
- Gegidste rondleidingen op maat met ervaren gidsen. Er wordt zo op toegezien dat de juiste gids aan de juiste groep gekoppeld wordt;
- Indien de leerkracht zonder gids wenst te komen, kan gebruik gemaakt worden van de audioguide op maat van kinderen;
- Di- en do-voormiddagen worden voorbehouden aan schoolbezoeken: verminderde prijs toegang (€2 tem 18 jaar) & gids (€80 i.p.v. €100);
- Theatervoorstellingen i.s.m. 4Hoog.

ü Familievriendelijkheid

- Stempelboekje: dit boekje loodst kinderen doorheen de tentoonstelling, in elke zaal krijgen ze korte uitleg, wistjeda'tjes en doe-opdrachtjes voor thuis. In enkele

zalen kunnen ze een stempel in hun boekje verzamelen (reliëfstempel, zonder inkt);

- Workshops voor gezinnen in zaal 5;
- Audioguide op maat van kinderen in 4 talen;
- Mub'art (museumbrasserie): kindermenu, kortingen voor kinderen.

ü Mensen in armoede

- Personen met een UiTPAS met kansentarief (regio Gent) betalen €5 voor een toegangsticket voor de tentoonstelling;
- Alle bezoekers buiten Gent kunnen een bezoek aanvragen via VrijUit (nu nog Fonds Vrijetijdsparticipatie) + gids op maat aan € 20.

ü Anderstalige nieuwkomers

- Gegidste rondleiding op maat

ü Mensen met dementie / Bewoners van Rust -en verzorgingstehuizen

In de reguliere werking biedt het MSK rondleidingen aan op maat van mensen met dementie. Gezien de voorziene drukte tijdens de Van Eyck-tentoonstelling is dit een minder geschikte omgeving om deze mensen hier te ontvangen. Daarom onderzoeken we de mogelijkheid om de Van Eyck-tentoonstelling met een powerpoint presentatie en replica's te presenteren in de rust -en verzorgingstehuizen.

Wat betreft uw 5de vraag over de toegankelijkheid voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers en inspanningen voor blinden en slechtzienden:

ü Algemene doelstelling van het MSK

De tentoonstelling wordt zo toegankelijk mogelijk gemaakt voor een zo breed mogelijk publiek. Er wordt naar gestreefd om iedereen de kans te bieden om op een gelijkwaardige en even comfortabele manier de tentoonstelling te bezoeken.

ü Informatieve toegankelijkheid algemeen

- Audioguide (inbegrepen in toegangsprijs) in 8 talen voor volwassenen: NL, FR, DU, ENG, IT, SP, Japans & Russisch
- Audioguide voor kinderen in 4 talen: NL, FR, ENG, DU

- Publieksgids: NL, FR, ENG
- Wetenschappelijke catalogus: NL, ENG, DU
- Zaalteksten in 3 talen: NL, ENG, DU

ü Personen met een fysieke beperking & rolstoelgebruikers

- Parkeerplaatsen mindervaliden

Er bevinden zich parkeerplaatsen voorbehouden voor mindervaliden op de parking van het S.M.A.K. aan de voorkant van het MSK en één aan de zijkant van het museum op het Robert Hoozeeplein.

- Toegang tot het gebouw
  - Het museumgebouw is toegankelijk met een rolstoel (via de zijkant van het museum);
  - Er zijn 4 rolstoelen in het museum die tijdens het bezoek ter beschikking staan van bezoekers;
  - In de inkomhal kan een klapstoeltje meegenomen worden zodat de bezoeker af en toe kan rusten tijdens diens bezoek;
  - Assistentiehonden zijn toegelaten.
- Toegang tot de tentoonstelling
  - Drempelvrije route voor rolstoelgebruikers;
  - Grondplan met alternatieve/ drempelvrije route zijn online te downloaden.

ü Personen met een auditieve beperking

- Via mobiele ringleiding kan via een hoorapparaat de audioguide of de gids beluisterd worden, zonder dat omgevingsgeluiden hierbij hinder geven. Deze mobiele ringleiding is te verkrijgen aan de museumbalie;
- Rondleiding met gebarentaal

ü Personen met een visuele beperking

- Individuele bezoeker
  - Zaalteksten worden digitaal aangeboden, te downloaden via de website; de teksten kunnen via een smartphone ingelezen worden via app en via een koptelefoon (zelf mee te brengen of te verkrijgen aan de museumbalie) te beluisteren tijdens het tentoonstellingsbezoek;
  - Boekje met tactiele tekeningen + beschrijving, om mee te nemen doorheen de tentoonstelling (gratis te verkrijgen aan de museumbalie);
  - Een beeldenfluisteraar kan de bezoeker met een visuele beperking begeleiden en geeft hierbij de nodige descriptieve uitleg bij de tentoongestelde kunstwerken;

- Blindengeleidehonden zijn toegelaten in de tentoonstelling.
- Bezoek in groep met gids

Rondleiding op maat met gids (in samenwerking met de blindenschool Sint-Rafaëlinstituut): voeielementen, advies, beschrijvingen...

ü Personen met autisme

Om het bezoek aan de tentoonstelling zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden wordt een stappenplan aangeboden, te downloaden via de website. Hierin wordt toegelicht op welke manier de bezoeker tot in het museum kan geraken en hoe het museum en de tentoonstelling eruit ziet, waar de bezoeker op kan letten en wat de bezoeker te wachten staat. Op deze manier worden zo veel mogelijk onverwachtheden weggenomen (in samenwerking met de organisatie Toerisme voor Autisme).

Wat betreft uw vraag over de impact van het Van Eyckjaar op het Gentse toerisme en de effecten op de hotelsector:

Net zoals aan de balie van het infokantoor van de Dienst Toerisme, wordt ook aan de balies van de hotels van Gent een hoge interesse in het komende Van Eyck-jaar gedetecteerd. Dit kunnen we door het stijgende aantal vragen die ons worden gesteld over de reeds gecommuniceerde elementen van het cultuur-toeristisch jaar zeker concluderen.

Er worden voor 2020 uiteraard reeds kamerreservaties genoteerd. Via de digitale mogelijkheden van vandaag en de ondersteuning van de baliemedewerkers zullen de hotels de verkoop van deze tentoonstelling zeer grondig ondersteunen voor de klanten die tijdens de periode van de tentoonstelling in Gent verblijven of nu reeds een verblijf boeken.

Wat betreft uw vraag over nevenevenementen over de diverse sectoren heen en of men vlot de weg naar de middelen vindt die de Stad heeft vrijgemaakt voor initiatieven i.k.v. het Van Eyckjaar:

Met het oog op de realisatie van verschillende projecten in het kader van het Van Eyckjaar 2020 werd een speciale subsidielijn in het Stadsmarketingfonds ingevoerd waarop 500.000 euro werd ingeschreven. Het succes ervan was zeer groot.

Bij de eerste ronde waarbij de dossiers werden ingewacht tegen 1 april jl. ontvingen we niet minder dan 23 aanvragen, waarvan er 15 een positief advies van de jury kregen. In totaal werd er reeds 329.315 euro subsidie toegezegd.

In de tweede ronde, waarvan de aanvragen werden ingewacht tegen

1 oktober jl. ontvingen we opnieuw niet minder dan 33 aanvragen waarvan eveneens 15 een positief advies van de jury kregen. De exacte bedragen van de toegekende ondersteuning in deze 2^e ronde worden later deze maand in het college beslist.

We kunnen dus gerust spreken van een zeer grote betrokkenheid van de Gentenaars bij het Van Eyckjaar. Weliswaar zijn de meeste initiatieven uit de cultuursector afkomstig (de Marathon van Gent niet te na gesproken).

Maar dat is ook logisch. Het gaat om een prikkelend programma vol beeldende kunst, theater, lichtspektakel en nieuwe media, dans, muziek, gastronomie en design. Voor elk wat wils dus.

Maar deze financiële ondersteuning via het StadsMarketingFonds is natuurlijk niet het enige. We hebben ook de reguliere middelen waarmee jaar na jaar talrijke culturele projecten mee mogelijk gemaakt worden.

Om op basis van dit reglement een project te laten ondersteunen moet een initiatiefnemer slechts 2 maanden op voorhand een aanvraag doen. Dus, mochten er nog laatkomers zijn die met een schitterend artistiek idee nog meer luister willen geven aan het Van Eyckjaar: ze zijn nog steeds welkom.

Tenslotte werkt ook CultuurGent aan uiteenlopende activiteiten en initiatieven:

- Een infopunt annex shop met een kwalitatieve merchandising van niet minder dan 73 makers en Gentse creatieve ontwerpers van geurkaarsen, pralines, sjaals, handtassen en juwelen...
- Een 7senses tour, waarbij de bezoekers kennis kunnen maken met het 15^e eeuwse Gent en het kunnen ruiken, horen, zien, proeven...
- Vlaamse meesters in situ, andere indrukwekkende maar onderbelichte kunstwerken in hun natuurlijke habitat.
- In samenwerking met PuurGent en foodie Olly Ceulenaere een leidraad om het 15^e eeuwse culinair erfgoed terug op het bord te brengen in onze horeca, al dan niet met bloemen en planten die op het Lam Gods afgebeeld zijn.
- Tussen 24 en 28 juni, midzomernacht, een uitbundig Sint-Jansfeest met folkloristische optredens en spektakels, om de terugkeer van het gerestaureerde Lam Gods in de kathedraal te vieren.
- In opdracht van de Stad schreef Arvo Pärt “Agnus Dei, the adoration of the Lamb” voor de 50ste verjaardag van Collegium Vocale. Deze wereldcreatie vindt plaats tijdens het Festival van Vlaanderen.
- En last but not least: Ook de wijken en deelgemeenten worden betrokken. Op 10 locaties verspreid in de stad en over het jaar, brengen we muziek, lezingen en educatieve workshops.

Er is tijdens de eerste jaarhelft een prachtige brochure verschenen met de planning zoals gekend tot dan. We geven in de volgende weken een aangepaste versie uit die tot de winter loopt en ook de nieuwe toegekende projecten voorstelt.
